

Vragen gesteld door de leden der Kamer, met de daarop door de regering gegeven antwoorden

1601

Vragen van het lid **Hachchi** (D66) aan de Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties over *het bericht «De vulkaan van Saba kan bezig zijn te ontwaken»* (ingezonden 29 januari 2015).

Antwoord van Minister **Plasterk** (Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties), mede namens de ministers van Veiligheid en Justitie Minister en van Defensie en de Staatssecretaris van Infrastructuur en Milieu (ontvangen 18 maart 2015). Zie ook Aanhangsel Handelingen, vergaderjaar 2014–2015, nr. 1385

Vraag 1

Kent u het artikel «De vulkaan van Saba kan bezig zijn te ontwaken»?¹

Antwoord 1

Ja.

Vraag 2

Deelt u de zorgen van de gouverneur van Saba over het dreigende gevaar van vulkanische verschijnselen op Saba?

Antwoord 2

De gezaghebber op Saba is opperbevelhebber in geval van (natuur) rampen en is net als mijn collega-bewindspersonen van IenM, VenJ, Defensie en ikzelf, logischerwijs bezorgd over de hypothetische mogelijkheid van een vulkaanuitbarsting.

Vraag 3

Bent u van mening dat het van groot belang is dat mogelijke risico's tijdig in beeld zijn?

Antwoord 3

Ja.

Vraag 4

Vindt u het zorgelijk dat de seismograaf op Saba al geruime tijd buiten werking is?

¹ Artikel «De vulkaan van Saba kan bezig zijn te ontwaken», M. ter Voorde, 24 januari 2015, <http://www.volkskrant.nl/wetenschap/de-vulkaan-van-saba-kan-bezig-zijn-te-ontwaken~a3836146/>

Antwoord 4

De seismometer op Saba is sinds 2006 in werking. Het is echter mogelijk dat door stroomuitval of problemen met de internetverbinding geen meetgegevens naar het KNMI en regionale seismologische centra gezonden kunnen worden. In de zomer van 2014 was dit het geval van 3 tot 21 juni en van 3 tot 16 augustus. Sinds 2006 is 75% van de meetgegevens ook daadwerkelijk op het KNMI aangekomen en gedistribueerd aan lokale seismologische centra. Voor een goede monitoring zijn continue meetgegevens van belang, stabiliteit in de verbinding en stroomvoorziening is daarvoor essentieel. Maatregelen zullen genomen worden om de beschikbaarheid van de meetgegevens te verhogen.

Vraag 5

Wat heeft u tot nu toe gedaan aan het ontbreken van een werkende seismograaf?

Antwoord 5

Het KNMI controleert dagelijks of de meetgegevens in De Bilt binnenkomen. Is dat niet het geval dan wordt direct actie ondernomen. De uitvoer ter plaatse kan echter tijd in beslag nemen. Stroom- of internetuitval kan oorzaak van een storing zijn.

Vraag 6

Kunt u aangeven op welk moment het monitoringsysteem op Saba volledig zal werken?

Antwoord 6

Op dit moment werkt de seismometer die op Saba is geplaatst. Er worden juni 2015 twee extra seismografen geplaatst. Dit najaar wordt ook een GPS-installatie geplaatst. Met GPS wordt het eventueel opzwellen van de vulkaan gemeten.

Vraag 7

Hoe gaat u er voor zorgen dat ook de andere natuurlijke risico's («combinatie van zeer steile, instabiele hellingen en regelmatig terugkerende stromen en slagregens») op het eiland beter gemonitord worden?

Antwoord 7

De natuurlijke risico's die u noemt zijn ten dele te monitoren. Uitgebreide GPS metingen op meerdere plaatsen kunnen hierbij van dienst zijn. De huidige inspanningen zijn erop gericht vulkanische activiteit te monitoren. Daarnaast wordt er zoveel als mogelijk, bijvoorbeeld bij de aanleg van wegen, rekening gehouden met deze risico's. Overigens zijn ongeacht de mate en aard van de monitoring, door de feitelijke geografische en natuurlijke kenmerken van het eiland, dergelijke risico's nooit helemaal uit te sluiten.

Vraag 8

Welk departement in Nederland is eindverantwoordelijk om de veiligheid op Saba te waarborgen?

Antwoord 8

Op basis van de Veiligheidswet BES (artikel 53 lid² heeft de gezaghebber (vergelijkbaar met een burgemeester van een gemeente) het opperbevel in geval van een ramp of van ernstige vrees voor het ontstaan daarvan. Degenen die aan de bestrijding van een ramp deelnemen, staan onder zijn bevel. Net als voor andere (natuur)rampen, zoals een orkaan, is een rampenplan van toepassing. Bij een bovineilandelijke³ ramp of crisis krijgt de Rijksvertegenwoordiger een coördinerende rol, maar de gezaghebber blijft het opperbevel voeren. Ook ziet de Rijksvertegenwoordiger erop toe dat de rampenplannen actueel zijn en aan de wettelijke eisen voldoen. Vanuit het rijk

² Artikel «De vulkaan van Saba kan bezig zijn te ontwaken», M. ter Voorde, 24 januari 2015, <http://www.volkskrant.nl/wetenschap/de-vulkaan-van-saba-kan-bezig-zijn-te-ontwaken~a3836146/>,

³ Van een ramp of crisis van bovineilandelijke betekenis is sprake als het een gebeurtenis of situatie betreft die meer dan een openbaar lichaam of eiland treft, respectievelijk gevolgen heeft voor meer dan een openbaar lichaam of eiland.

heeft de Inspectie Veiligheid en Justitie een toezichthoudende rol ten aanzien van de rampenbestrijding en crisisbeheersing in Caribisch Nederland.

Vraag 9

Op welke manier verloopt de communicatie tussen de verschillende betrokken departementen, en tussen het eilandsbestuur van Saba en Nederland, over de veiligheid op Saba?

Antwoord 9

Onder leiding van het Ministerie van Veiligheid en Justitie is er tussen de verschillende departementen op ambtelijk niveau structureel overleg over de rampenbestrijding en crisisbeheersing in Caribisch Nederland. Ook zijn er de nodige contacten met de Rijksvertegenwoordiger, gezaghebber, eilandsecretaris en de beleidsmedewerker Openbare Orde en Veiligheid op Saba. Tevens vindt jaarlijks tijdens de CN-week⁴ tussen de betrokken departementen, gezaghebbers en eilandsecretarissen communicatie plaats over de rampenbestrijding en crisisbeheersing in Caribisch Nederland.

Vraag 10

Op welke manier wordt er bij de aanleg van infrastructuur op Saba rekening gehouden met het vulkaangevaar?

Antwoord 10

Wanneer de infrastructuur wordt aangepast wordt er zoveel als mogelijk rekening gehouden met de plaatselijke omstandigheden. Zo worden er aanpassingen verricht aan de veiligheid op en rond de wegen, zijn er specifieke bouwvoorschriften en worden er op bepaalde plaatsen op het eiland geen bouwactiviteiten toegestaan.

Vraag 11

Wat is het veiligheidsprotocol voor mogelijk vulkaangevaar?

Antwoord 11

Zodra er melding wordt gemaakt door het KNMI van toenemende vulkanische activiteit komt het eilandelijk beleidsteam bij elkaar. Aangezien dit een bovineilandelijke situatie betreft, wordt er opgeschaald naar het niveau van de Rijksvertegenwoordiger. De gezaghebber, tevens Opperbevelhebber, informeert de Rijksvertegenwoordiger. De gebruikelijke draaiboeken worden dan opgepakt en in werking gesteld. De Rijksvertegenwoordiger heeft in dit soort gevallen direct contact met betrokken ministeries in Nederland.

Vraag 12

Hoe wordt het veiligheidsprotocol up-to-date gehouden?

Antwoord 12

Dit is wettelijk vastgelegd in de Veiligheidswet BES art 42, 43 & 44. Hierin is geregeld dat de rampenplannen minimaal elke 4 jaar geactualiseerd dienen te worden. Het rampen- en crisisplan wordt tussentijds geactualiseerd, indien gewijzigde omstandigheden daartoe aanleiding geven.

Vraag 13

Op welke manier worden de veiligheidsprotocollen in de praktijk getest?

Antwoord 13

In 2014 is op Saba in het voor- en najaar geoefend. In maart 2014 is door de Inspectie Veiligheid en Justitie in het kader van de nulmeting «organisatie rampenbestrijding Saba» een alarmerings- en opkomstoefening gehouden. In november 2014 is op Saba door het Openbaar Lichaam een trainingsweek georganiseerd, waarin deelprocessen zijn uitgewerkt en de daarbij verantwoordelijke groepen van Emergency Support Functions (ESF) zijn benoemd. Deze processen zijn vervolgens door middel van twee operationele scenario's (een verkeersongeval en een ontploffing) beoefend. In mei 2015 staat een

⁴ Een week waarin de eilandsbesturen in Den Haag zijn en verschillende onderwerpen met de betrokken departementen worden besproken.

volgende trainingsweek gepland. Hierbij wordt in het bijzonder aandacht besteed aan de structuur binnen de rampenorganisatie en de bijbehorende deelprocessen.

Vraag 14

Hoe is de communicatie tussen betrokken hulpdiensten zoals brandweer, ambulance en politie geregeld?

Antwoord 14

De hulpdiensten communiceren binnen de eigen kolom met een radiocommunicatie systeem Chuchubi, een vergelijkbaar systeem met het in Nederland gebruikte C 2000 systeem. Voorts kan iedere hulpdienst op ieder eiland communiceren met de meldkamer op Bonaire met de Chuchubi. In geval van calamiteiten komen de lokale leidinggevendenden van de hulpdiensten fysiek bij elkaar, samen met de gezaghebber, waarbij de afstemming en coördinatie ter plekke plaatsvindt. Daarnaast hebben de lokale leidinggevendenden van de hulpdiensten maandelijks onderling overleg.

Vraag 15

Is het duidelijk wie de verantwoordelijkheid heeft indien er sprake is van acuut gevaar?

Antwoord 15

Ja, op basis van de Veiligheidswet BES is duidelijk wie de verantwoordelijkheid heeft indien er sprake is van acuut gevaar. Zie daarvoor het antwoord op vraag 8.

Vraag 16

Wanneer wordt er bij een dreigende vulkaanuitbarsting een evacuatieplan ingezet?

Antwoord 16

Als er een aannemelijk gevaar voor de gezondheid van de bewoners is, wordt tot evacuatie overgegaan.

Vraag 17

Op welke manier wordt de evacuatie geregeld?

Antwoord 17

Hiervoor zijn afspraken gemaakt tussen de verschillende betrokken partijen en afhankelijk van de actuele situatie worden er dan maatwerk afspraken gemaakt. Veelal zal er sprake zijn van extra bijstand waarop een beroep wordt gedaan op aanwezigheid van Defensie en Kustwacht CARIB op Sint Maarten en Curaçao.

Vraag 18

Hoeveel tijd kost het om, in het geval van acute veiligheidsrisico's, steun naar Saba te sturen?

Antwoord 18

Er geldt geen normering ten aanzien van de opkomsttijden van bijstandseenheden. Uiteraard komen eenheden zo snel mogelijk ter plaatse als operationeel uitvoerbaar is. Al naar gelang de aard van het veiligheidsrisico zal er in eerste instantie bijstand worden verleend door in het Caribisch gebied of in de regio beschikbare capaciteiten, zowel vanuit Caribisch Nederland, Sint Maarten als overige omliggende landen. De coördinatie van de bijstand en het aanvragen ervan, vindt plaats door de Rijksvertegenwoordiger⁵. Indien het een evacuatie betreft zullen in eerste instantie de organisaties die beschikken over varend en vliegend materieel waaronder Defensie en de Kustwacht CARIB, worden benaderd als ook private bedrijven. Een eerste snelle reactie met klein materieel is mogelijk binnen enkele uren. Als de in het Caribisch gebied aanwezige middelen ontoereikend zijn, zal de Rijksvertegenwoordiger

⁵ Coördinatieplan Bonaire, Sint Eustatius en Saba.

opschalen naar Nederland. Gelet op het feit dat bijstandseenheden uit Europees Nederland zullen moeten worden gealarmeerd, gemobiliseerd, naar het gebied zullen moeten worden getransporteerd en daar weer dienen te worden ontplooid, dient als uitgangspunt te worden gehanteerd dat het naar verwachting zeker 24 à 48 uur kan duren alvorens de eerste bijstandseenheden ten behoeve van het ondersteunen van evacuaties ter plaatse zijn.

Vraag 19

Heeft Nederland samenwerkingsverbanden in de regio die sneller ter plaatse kunnen zijn om steun te bieden?

Antwoord 19

Er zijn geen formele samenwerkingsverbanden. Wel bestaan goede contacten tussen de Nederlandse en Franse Defensie in het Caribisch gebied. Tijdens de Hurricane Exercise (HUREX) juni 2015 op Sint Maarten, Saba en Sint Eustatius gaat de Nederlandse Defensie samen met de Franse Defensie oefenen. Tevens zullen dan de mogelijkheden voor evacuatie worden bekeken, zoals het inwinnen van informatie over plaatsen waar de bevolking kan verzamelen voor een evacuatie en plaatsen waar schepen en helikopters kunnen (aan)landen om de evacuatie daadwerkelijk uit te voeren.